

Arnold Karskens onderzoekt de Nederlandse wederopbouwprojecten in Uruzgan

Missie Moedeloos

Een half jaar zijn de Nederlandse militairen er nu actief. Conclusie: veel projecten mislukken door lokale corruptie en de enorme cultuurverschillen. En waar zijn die 5000 dollar van Nederland gebleven om de Djamee-moskee op te knappen?

Door Arnold Karskens.

Het falende opbouwwerk in de hoofdstad van Uruzgan in een oogopslag. Links een kapotte vuilcontainer die ruim een jaar geleden werd neergezet door een Amerikaans Provinciaal Reconstructie Team. Rechts de vervuilde puin van de winkels in de bazar die nauwelijks drie maanden geleden werden geschilderd met geld van het Nederlandse PRT.

Het opknappen van de Djamee-moskee in het hartje van de provinciehoofdstad Tarin Kowt was een van de eerste hulpprojecten waar Nederland geld voor uittrok. Het lage witte gebouw staat schuin tegenover het gouverneurshuis. Op vrijdag komen hier duizenden gelovigen bidden. Een prima gelegenheid voor public relations, dacht het Nederlandse Provinciaal Reconstructie Team (PRT). Deze tak van de Task Force Uruzgan (die weer onderdeel is van de International Security Assistance Force, ISAF) is speciaal opgericht om de *hearts and minds* te winnen van de Afghaanse bevolking. Uit erkentelijkheid zou die zich minder vijandig opstellen en de Nederlandse militairen waar- schuwen voor berrmijnen van aanhangers van het verdreven Taliban-regime, was de filosofie. De moskee, de grootste van de provincie, had last van lekkages en het ge- bouw inclusief de dikke ronde minaret kon wel een verfje gebruiken. De Nederlandse

PRT trok er 5000 dollar voor uit. Vreemd is dan ook als beheerder Haji Abdul Bari, een kleine man met baard, zich geen Nederlandse hulp kan herinneren. In de moskee, tijdens zijn rondleiding over de rode bidkleden, zegt hij tot tweemaal toe dat geen Nederlandse maar "een Arabische PRT" de verbouwing heeft verzorgd. "Die heeft het schilderwerk betaald, kleden gekocht en de betonnen vloer gestort voor een bidplaats in de openlucht." De Nederlanders hebben niks bijgedragen? "Nee," klinkt het stellig. Als illustratie wijst hij op een in de buitenmuur gemetselde marmeren plaquette waarop de vlaggen van Saoedi-Arabië en Afghanistan pronken. Het Nederlandse PRT-team verzekert echter dat wel degelijk geld is uitge- keerd. "Staat in de boeken." Waar het geld dan gebleven is, is nog steeds niet duide- lijk. De Djamee-moskee is niet de enige die Nederlands belastinggeld ontvangt. In twee jaar tijd pompt het Provinciale Reconstructie Team ruim 90.000 euro in gebedshuizen ver- spreid over heel Uruzgan. Of dat veel goodwill oplevert, is echter twijfelachtig. Hulp van de 'ongelovigen' leidde bij de renovatie van een moskee in het dorp Eklinga in het verleden al tot een rel: inwoners weigerden er te bidden, omdat de verbouwing met Amerikaans PRT-geld was gefinancierd.

In de Defensiekrant, het officiële orgaan van het ministerie van Defensie, zei de eerste PRT-commandant overste Nico Tak in januari ervan overtuigd te zijn dat het PRT door haar werk het vertrouwen van de bevolking heeft ge- wonnen. 'De mensen weten op een gegeven moment wat we doen en vooral dat we er

Beheerder Hadji Abdul Bari van de Djamee-moskee ontkent in alle toonaarden dat Nederland 5000 dollar meebetaalde aan de opknappbeurt.

De nieuwe vrouwenvleugel van 234.000 dollar kwam van de Amerikanen. De Nederlandse bijdrage was het betalen van de muur eromheen, kosten 37.862 dollar. Defensie betaalt ook mee aan zes klinieken in de provincie, alleen blijft deze nuttige bijdrage bij de bevolking onbekend. "Het PRT werkt niet rechtstreeks aan de projecten. De opdracht wordt uitbesteed aan aannemers," zegt directeur Almer Khan van het ziekenhuis in Tarin Kowt, een rijzige man met een zwarte baard. "Als bekend wordt dat Nederland aan de medische programma's

betaalt, volgt er direct een sanctie van de Taliban." Hij voegt er aan toe: "Als de Taliban dit hoort, hakken ze mijn hoofd af."

Het mislopen van credits voor de inspanningen voor de wederopbouw kan zo z'n voordelen hebben. Want het winnen van de *hearts and minds* levert ook tegenstanders op, zoals blijkt uit het project waarbij de puien van de winkels in de bazar, het handelscentrum van Tarin Kowt, werden geschilderd. Het Nederlandse PRT betaalde afgelopen herfst 10.000 dol- lar voor het opfleuren van de zaakjes in de kleuren wit en blauw. Overste Koot: "Dat was in het kader een breder project Clean

Het abominabel slechte schilderwerk op de deuren van de winkels in de bazar. Het project is betaald met Nederlands geld maar de winkeliers moesten tegen hun zin toch een eigen bijdrage leveren.

Een spandoek tegen opiumgebruik en -productie in de hoofdstraat van Tarin Kowt.

Up Tarin Kowt. Daarin zit onder andere de vuilnisophaaldienst en het schoonmaken van kanaaltjes in de stad. De reacties die we daar- over hebben gekregen, waren heel positief," meldt hij in Kamp Holland. Maar wie in de bazar bij de winkeliers rondvraagt, hoort een heel ander geluid. Vraag aan een winkelier: wie heeft uw shop geschilderd?

Antwoord: "De gemeente." Wilde u dat uw winkel werd geschilderd? "Nee, maar ik moest er wel voor betalen. 180 roepies." Dat is anderhalve euro. Als hij naar de gevels wijst, blijkt dat veel van het schilderwerk al na een paar maanden is verkleurd en dat de strepen op de deuren duiden op haastwerk. "De kwaliteit is niet goed," moppert de winkelier. Een collega ant- woordt op de vraag of hij gelukkig is met zijn geschilderde gevel: "Waarom zou ik gelukkig zijn? Ze hebben mijn geld gepakt." PRT-commandant Koot reageert verrast op dit verhaal. "Ik ken dat geluid niet. Dat is niet de insteek geweest van Clean Up TK." PRT-op- perwachtmeester Das: "Betaling? Daar is me niks van gebleken. Ik zal er vanmiddag bij de burgemeester opheldering over vragen."

Soms komen Nederlanders wel langs, maar doen niks. Dat blijkt bij een bezoek aan de Said Alkim Highschool in het centrum van Tarin Kowt. De leraren Mohammed Ibrahim (scheikunde en biologie) en Haji Amindullah (de talen Pasthu en Dari) tonen de kapotte deurkozijnen en de losse pleisterlaag in het plafond. "Er zitten gaten in het dak," zegt een leraar. Juist deze week is begonnen met de reparatie. De mannen die op het dak met een dikke laag leem de lekken dichten worden betaald door het Australische PRT. "De Nederlanders zijn hier langsgeskomen en hebben gevraagd wat we nodig hadden. Maar ze hebben niks gedaan."

Voorzitter van de Provinciale Raad Molawi Radmullah, met wie de Nederlanders vaak om de tafel zitten, spuugt in het gouverneurs- gebouw zijn gal. "Ze hebben mensen niet

Minder opiumteelt in 'Nederlandse' provincie

Positief nieuws is de daling van de productie van opium in Uruzgan. "Onze provincie levert dit jaar minder dan de helft van de opiumproductie van vorig jaar," meldt een functionaris van het Papaver Eliminatie Programma (PEP), een regerings- organisatie die de drugsteelt wil uitbannen. Goed beschermd achter een hoge muur op het erf van de gouverneur praat hij anoniem uit angst voor zijn leven. "De harde afschrikkingcampagne heeft geholpen, zoals het afbeelden van een skelet op grote spandoeken. Maar de boeren zijn ook bang

geholpen in Tarin Kowt. Ze werken niet in Khas Uruzgan en andere districten. Alleen in district Chora hebben ze het dak van een school gerepareerd. Wij dachten dat de NAVO en ISAF veiligheid en stabiliteit zouden brengen, wegen zouden aanleggen en andere projecten aanpakken. Maar tot nu toe is het bij beloften gebleven."

Verstoken van iedere hulp blijft Amir Mohammed (45). Hij gaat voor naar zijn lemen hut waar een kleed dienst doet als deur. Hij vluchtte eerst voor de Russen. Nadat

De Nederlanders hebben niks bijgedragen aan de verbouwing van de moskee? 'Nee,' zegt de beheerder stellig. Het PRT-team bestrijdt dat. 'Staat in de boeken'

hij terugkeerde naar zijn district Chora moest hij opnieuw zijn biezen pakken. "De Taliban kwam en de coalitietroepen bombardeerden vervolgens ons dorp Neazi. Onze huizen zijn kapot." Op de binnenplaats wijst hij rond: "Kijk hoe we leven." Kippen rennen kakelend rond, achterna gezeten door één van zijn tien kinderen. Zijn broer Salih Mohammed (55) heeft er zes rondlopen. Met een kind op zijn arm zegt hij: "En ik onderhoud drie kinderen die wees zijn." Abdul Malic, chef van het departement van vluchtelingen in Uruzgan, loopt mee. Volgens diens cijfers zijn er 2750 ontheemde families in Tarin Kowt. "Iedere hulp van een nationale of internationale organisatie ontbreekt," zegt hij. "Veel ontheemden leven bij families en in huurhuizen. In tenten wonen vinden de mensen vernederend." Het PRT zou de ontheemden kunnen helpen door plastic uit te delen voor de lekkende daken en ze helpen aan schoon drinkwater, suggereert hij. Alleen: "Ik heb ze nooit gezien."

Een week in Tarin Kowt levert legio klachten op over de PRT-aanpak. Veel projecten zijn haastig uitgevoerd en de indruk ontstaat dat bij de oplevering het uiterlijk belangrijker

voor de pesticiden waarmee misschien wordt gespreid om de papaverooft te vernietigen." Wel is het de vraag hoe lang de daling zich voortzet, zegt hij. Alternatieve gewassen als maïs brengen minder op. De regeringshulp van kunstmest en zaden is onvoldoende. "40 procent van de be- volking van Uruzgan is afhankelijk van de opium om te overleven." Hij voegt eraan toe dat de papaver- teelt samenhangt met de veiligheidssituatie. "Als de regering volgend jaar nog minder controle uitoefent in de provincie zal de opiumproductie toenemen."

was dan de duurzaamheid. Zo bouwden de Amerikanen een brug over de Halmand-rivier nabij het dorp Lodiana. De kwaliteit bleek zo slecht dat een deel van de brug binnen de kortste keren werd weggeslagen. Het ont- werp bleek zo armoedig dat na een regenbui het wassende water zijwaarts werd gedrukt en huizen langs de oever verwoestte. Een ander project, de asfaltering van de 170 kilo- meter lange weg tussen Kandahar en Tarin Kowt, is voor slechts tweederde voltooid. USAID, de ontwikkelingsorganisatie die nauw samenwerkt met het Amerikaanse ministerie

van Defensie, betaalde er 24 miljoen dollar voor. Een jaar na oplevering gapen grote gaten in het asfalt. Het provinciehuis, een laag wit gebouw in het centrum van Tarin Kowt, is een jaar geleden opgeleverd voor een bedrag van 300.000 dollar. De muren tonen scheuren en de blauwe verf bladdert van de betonnen daklijst. Overste Gerard Koot erkent dat de kwaliteit soms te wensen overlaat: "Het is één van de problemen waar we regelmatig tegenaan lopen." Als voorbeeld noemt hij de bouw van een brug in het district Deh Rawood. "Daar was een partij staal voor binnengekomen die niet voldeed aan de norm. Dus moet je weer wachten en duurt het dus weer langer voor die brug klaar is." Toch is Koot over de kwaliteit van de PRT-projecten "in het algemeen heel tevreden." Naast de (weder)opbouw van de provincie moet Task Force Uruzgan ook zorg dragen voor de veiligheid. En ook daarover verschillen de Nederlandse militairen en de bewoners van mening. Overste Koot op Kamp Holland: "Waar we invloed hebben is de veiligheid verbeterd." Dat is voor zo'n 50 procent van de bevolking van Uruzgan, zo'n 150.000 mensen. ►

► Maar buiten de basis scheppen bembommen, schietpartijen en gruwelverhalen over de Taliban een angstige sfeer. Veel auto's in Tarin Kowt rijden rond met ruiten die zijn afgeplakt met donkere folie, zodat je niet ziet wie in de wagen zit. Veel inwoners zijn huiverig om met buitenlanders te praten en bedekken hun gezicht als ze een camera zien. Een van hen: "Als de Taliban mij herkent, kunnen ze me doden op de weg naar Kandahar." Een tolk wil pas na lang aandringen naar de bazar om mensen te interviewen. Na een dag belt hij af. Toch te gevaarlijk. "Je bent hier voor een week, ik voor een jaar," zegt de man die in het dagelijks leven de Amerikaanse Special Forces begeleidt. "Dat is minder gevaarlijk. Zij hebben wapens." Ook buitenlandse militairen blijken huiverig voor de camera. Wanneer ik in de stoffige hoofdstraat Saoedische militairen fotografeer die vanuit de open deur van hun gepantserde voertuigen snoep, balpennen en korans uitdelen, word ik direct aan mijn arm getrokken. "Geen foto's, hier de film," verordeneert een militair. Als ik weiger, dreigt hij me naar het kamp te brengen. Een officiële persaccreditatie van de ISAF zegt hem niks. Een Amerikaanse begeleider sust de zaak. Wel bereikt me via de Nederlandse militaire voorlichting de volgende dag de waarschuwing dat "een internationale troepenmacht" naar mij zoekt om de film uit de camera te trekken.

Wat al gedaan is

Het Nederlandse PRT heeft 130 projecten in Uruzgan gepland, in uitvoering of reeds afgerond. Enkele voorbeelden van zaken die al zijn aangepakt:

- Schoonmaak van Deh Rawood waarbij ook een tractor werd gerepareerd.
- Kachel voor een naaiklas.
- Wegherstel bij Sork Morghab na beschadiging door een pantserwagen.
- Aanleg van een vrouwenpark met speelterrein.
- Geluidssysteem voor de moskee van het Afgaanse Nationale leger ANA.
- Uitdelen van geld door militairen tijdens patrouilles in Deh Rawood.
- Levering van kabels voor printers.
- Levering van voedsel aan het einde van de ramadan door de provincie.
- Geld voor de burgemeester van Tarin Kowt voor kinderklleding ter gelegenheid van het Suikerfeest.

Inwoners van Tarin Kowt rapen pennen en snoepgoed op, uitgestrooid door Saoedische militairen die zijn gelegerd in Uruzgan. Het tafereel leidt regelmatig tot onderlinge vechtpartijen.

Commandant bij de Highway Police, Walee Join, een kleine man met grijze baard en grijze tulband, is belast met het begaanbaar houden van de voornaamste verbindingswegen tussen de zes districten van de provincie. Hij bestempelt de veiligheidssituatie als "niet goed." Een paar weken eerder doodde de Taliban in een buitenwijk van Tarin Kowt een politieagent op klaarlichte dag. Vervolgens reed de moordenaar weg met diens politieauto. "De

Buiten de hoofdstad Tarin Kowt groeit de angst voor de Taliban. Een bewoner van het dorp Aramshah: 'Val ons niet lastig. Allah zal ons beschermen en voeden'

Taliban ligt op 2 kilometer van Tarin Kowt. Verder kunnen regeringsfunctionarissen niet veilig reizen. Daar zijn al de eerste Taliban-kantoren en hoge officieren." De Taliban kunnen onder meer oprukken vanwege de slechte motivatie van de politieagenten, stelt hij. "Alleen als iemand salaris ontvangt, zal hij werken, anders niet. En dat krijgen we niet van gouverneur Abdul Hakim Munib." De reactie van overste Koot: "Corruptie is op allerlei niveaus een heel groot probleem binnen Afghanistan en Uruzgan." Een bezoek aan een herstelde brug, een PRT-project en slechts 7 kilometer van Tarin Kowt wordt afgelast, omdat de politiepost halverwege onbezet is. "Toen de agenten hoorden dat gouverneur Munib voor overleg naar Kabul was, hebben ze zich teruggetrokken in de stad," zegt een inwoner van het nabijgelegen dorp Shah Mansour. "De Taliban legt er nu hinderlagen voor de buitenlandse troepen." Vorige week werd een mijn onschadelijk gemaakt die zo krachtig was dat een explosie zowel een passerend voertuig als de brug kon vernielen. Buiten de hoofdstad Tarin Kowt groeit de

angst en daarmee de afkeer van de buitenlandse bemoeienis die in vele ogen ijdele hoop bleek. Een bewoner van het dorp Aramshah zegt: "We hebben niks nodig. Val ons niet lastig. Allah zal ons beschermen en voeden." Een stukje verder markeert een groot gat in het onverharde wegdek de plek waar een paar dagen eerder een berrmijn de districts-gouverneur van Chora ernstig verwondde. Een dorpsbewoner in de buurt is huiverig als

hem vragen worden gesteld: "Als de Taliban weet dat ik een interview geef, betekent dat problemen voor me. Ze zullen me arresteren of slaan. Ze willen weten waarom ik met een buitenlander praat." Is iedereen hier bang voor de Taliban? "Ja. Toen de mijn ontplofte, zijn veel mensen gearresteerd. Het waren goede mensen, maar ze werden geslagen. De ISAF sloeg geen mensen, maar als iemand voor ze wegrent dan schieten ze hem dood." Terug in Tarin Kowt meldt een zakenman die veel door de provincie rijdt: "De situatie verergert met de dag. De Taliban beschikken over steeds meer strijders en nieuwe wapens die worden aangevoerd uit Pakistan." Van de inktvlek, de langzaam uitdijende macht van de ISAF in Uruzgan, is volgens hem geen sprake. De inwoners zijn bang omdat de coalitie-troepen het niet als hun taak zien serieuze actie tegen de Taliban te ondernemen. "De Nederlanders willen niet vechten." Van het winnen van de *hearts and minds* is daarom volgens hem ook geen sprake. "De ISAF kijkt soms toe als regeringstroepen vechten tegen de Taliban. Mensen snappen dat niet." ■

'Een racewagen is mijn favoriete muziekinstrument'

Racen doet ie volledig op zijn gehoor. Autoprofessional Tom Coronel weet precies wanneer een auto 8000 toeren maakt. Met zijn broer Tim bespreekt hij de mateloze impact van muziek tijdens het rijden: "Geen auto zingt mooier dan een 12-cilinder Ferrari!"

Door Pieter Groenewold

"Op de lange rechte wegen tijdens de Dakar-race luisterde ik lekker naar Shakira."

Tom: "Een racewagen is mijn favoriete muziekinstrument. Met de Masters heb ik op Zandvoort in een oude F1-auto gereden. Nou, neem van mij aan, geen auto zingt mooier dan een 12-cilinder Ferrari. Heel Zandvoort stond te trillen. Betere muziek is er niet om mensen om half acht 's ochtends mee te wekken." **Tim:** "Achtthienduizend toeren, een moeiere beat bestaat niet!" **Tom:** "In een racewagen zit volop muziek. Ik luister voortdurend naar mijn auto. Voor een coureur is dat waanzinnig belangrijk. Ik race ook volledig op gehoor. Ik kijk nooit naar de toerenteller maar schakel puur op het gehoor. Ik weet precies wanneer ie 8000 toeren maakt." **Tim:** "Een auto moet ook een beetje lawaai maken. De nieuwste auto's hoor je vaak niet eens meer. Laatst probeerde ik een auto starten die al lang bleek te lopen." **Tom:** "Ik wil een auto horen, voelen en ruiken." **Tim:** "In de auto luister ik ook altijd naar

muziek. Soms zelfs tijdens een race. Op de verbindingstukken tijdens de Dakar-rally had ik altijd een koptelefoon op. Tijdens de moeilijkere etappes kon dat natuurlijk niet, want dan moet je 200 procent geconcentreerd zijn om niet te verongelukken. Maar op de lange rechte wegen van het ene naar het andere kamp luisterde ik bij voorkeur naar Robbie Williams en Shakira." **Tom:** "Shakira, goddelijk. Als ik haar hoor zingen, krijg ik prachtige visioenen. Dan gieren de kilometers ongemerkt aan mij voorbij! Ik heb voortdurend muziek om mij heen nodig. Als ik thuis ben, staat altijd MTV aan. En als ik auto rijd, luister ik ook altijd naar muziek. Meestal de radio, maar ook vaak cd's. Ik kan namelijk absoluut niet tegen stiltes, dan raak ik in paniek." **Tim:** "Muziek is ook heel belangrijk om me voorafgaande aan een race te concentreren. Dan ga ik in de box op een stapeltje banden zitten met een koptelefoontje op. Ogen dicht, afgesloten van de wereld. Dat zijn de noodzakelijke momenten dat de

monteurs je even met rust laten."

Tom: "Heb ik ook ja. En dan het liefst rustige muziek om te kalmeren, want van mijzelf ben ik al opgewonden genoeg. Als ik vlak voor de race naar agressieve muziek zou luisteren, krijg ik zoveel adrenaline dat ik al in de eerste bocht in de vangrail hang."

Scoor de Made to Move Collection!

Ga snel naar Shell, scoor een pracht-cd en maak kans op een muzikale droomreis! Bij een tank van 25 liter, krijgt u, tegen bijbetaling van twee euro, een schitterende cd uit de Made to Move Collection.

